

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 108g/2016

privind excepția de neconstituționalitate a unei sintagme din alin. (4) al
articolului 43 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova
(strămutarea cauzei civile)

CHIȘINĂU

12 octombrie 2016

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Victor POPA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dnei Eugenia Mîța, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 19 septembrie 2016,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 12 octombrie 2016 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a sintagmei „**a cărei încheiere este irevocabilă și nu este susceptibilă de recurs**” din alin. (4) al articolului 43 din Codul de procedură civilă, ridicată de Ministerul Sănătății în dosarul nr.3-221/14, aflat pe rolul Judecătoriei Centru, mun. Chișinău.

2. Sesizarea a fost depusă la Curtea Constituțională la 19 septembrie 2016 de către judecătorul Daria Șușchevici din cadrul Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. În procedura judecătoriei Centru, mun. Chișinău, se află cererea de chemare în judecată depusă de către C.Ț. împotriva Ministerului Sănătății, Instituției Medico-Sanitare Publice „Spitalul Clinic de Psihiatrie” privind anularea actului administrativ, restabilirea în funcție și încasarea salariului pentru absența de la serviciu.

4. La 7 septembrie 2016, reprezentantul Ministerului Sănătății a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin. (4) al articolului 43 din Codul de procedură civilă, care nu permit contestarea cu recurs a încheierii instanței ierarhic superioare de strămutare a cauzei civile.

5. Prin încheierea din 12 septembrie 2015, instanța a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și transmiterea sesizării Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr. 1) sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

7. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 130–134, art. 415) sunt următoarele:

Articolul 43 Strămutarea pricinii

„(1) Pricina pe care instanța a reținut-o spre judecare, cu respectarea normelor de competență, se soluționează de aceasta în fond, inclusiv în cazul devenirii ei ulterioare de competența unei alte instanțe.

(2) Instanța strămută pricina la o altă instanță dacă:

a) pârâțul, al cărui domiciliu nu era cunoscut, cere strămutarea pricinii la instanța de la domiciliul său atestat prin dreptul de proprietate, calitatea de locatar sau viza de reședință;

b) pe parcursul judecării, s-a constatat că pricina a fost reținută spre judecare cu încălcarea normelor de competență jurisdicțională;

c) ambele părți solicită strămutarea pricinii la instanța de la locul aflării majorității probelor;

d) din motivul recuzării (abținerii de la judecată) unui sau mai multor judecători ori din alte motive întemeiate, substituirea judecătorilor săi devine imposibilă;

e) există motive pentru măsuri de securitate publică;

f) există bănuieli că nepărtinirea judecătorilor ar putea fi știrbită de circumstanțele pricinii sau de calitatea participanților la proces;

g) în circumstanțe excepționale, instanța competentă să judece pricina nu poate funcționa timp îndelungat.

(3) Strămutarea pricinii de la o instanță la alta din motivele specificate la alin.(2) lit.a), b) și c) se face în temeiul unei încheieri motivate a instanței în care este intentat procesul. Încheierea de strămutare a pricinii poate fi atacată cu recurs.

(4) Strămutarea pricinii în cazurile prevăzute la alin.(2) lit.d), e), f) și g) se efectuează de către instanța ierarhic superioară, a cărei încheiere este irevocabilă și nu este susceptibilă de recurs.

(4/1) Instanța este obligată să remită instanței competente dosarul în termen de 5 zile de la data la care încheierea de strămutare a pricinii devine irevocabilă.

(5) Actele procedurale îndeplinite de instanța care a intentat procesul anterior strămutării pricinii au efect juridic în măsura în care noua instanță consideră că nu este necesară modificarea lor.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul acesteia susține că norma articolului 43 alin. (4) din Codul de procedură civilă, potrivit căreia încheierile instanței ierarhic superioare de strămutare a pricinii de la o instanță la alta sunt irevocabile și nu pot fi atacate cu recurs, este contrară articolelor 4, 7, 8, 16, 20, 26 și 54 din Constituție.

9. Potrivit autorului excepției, prevederile contestate nu asigură un mijloc procesual efectiv, prin care temeinicia sau legalitatea acestor încheieri să fie controlată.

B. Aprecierea Curții

10. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

11. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

12. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de Ministerul Sănătății în dosarul nr.3-221/14, aflat pe rolul Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit.a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

13. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie sintagma „*a cărei încheiere este irevocabilă și nu este susceptibilă de recurs*” din alin. (4) al articolului 43 din Codul de procedură civilă.

14. Curtea menționează că art. 43 alin. (4) din CPC stabilește că:

„(4) Strămutarea pricinii în cazurile prevăzute la alin.(2) lit.d), e), f) și g) se efectuează de către instanța ierarhic superioară, a cărei încheiere este irevocabilă și nu este susceptibilă de recurs.”

15. Curtea observă că autorul excepției susține că prevederile contestate contravin articolelor 4, 7, 8, 16, 20, 26 și 54 din Constituție.

16. Curtea reiterează că articolele 4, 7 și 8 din Constituție comportă un caracter generic și constituie imperative de ordin general-obligatoriu, care stau la baza oricăror reglementări și nu pot constitui repere individuale și separate.

17. Cu referire la articolul 20 din Constituție, Curtea reține că acesta garantează oricărei persoane dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

18. În același timp, Curtea reiterează că liberul acces la justiție semnifică faptul că orice persoană se poate adresa instanțelor judecătorești pentru apărarea drepturilor, a libertăților sau a intereselor sale legitime, iar nu faptul că acest drept nu poate fi supus niciunei condiționări.

19. Astfel, Curtea menționează că, prin prisma art. 6 par.1 din Convenția Europeană, precum și prin prisma jurisprudenței Curții Europene, ***dreptul de acces la justiție nu poate fi absolut, el poate implica limitări, inclusiv de ordin procedural, cât timp acestea sunt rezonabile și proporționale cu scopul urmărit*** [Ashingdane v.Regatul Unit, hotărârea din 28 mai 1985, Buijen v. Germania, hotărârea din 1 aprilie 2010]. Curtea Europeană a statuat că, dincolo de limitele care se circumscriu conținutului acestui drept, există loc pentru restrângeri aduse implicit. Cu toate acestea, limitările nu trebuie să restrângă dreptul de acces într-atât, încât ***să fie atinsă însăși substanța sa.***

20. Curtea reține că articolul 43 din CPC reglementează situațiile de strămutare a cauzelor civile la o altă instanță, dacă se atestă anumite circumstanțe care fac imposibilă examinarea de mai departe a cauzei.

21. Alineatul (4) al articolului 43 din CPC stabilește că încheierile instanței ierarhic superioare prin care se dispune strămutarea unei cauze sunt irevocabile și nu sunt susceptibile de recurs.

22. Curtea menționează că „încheierea” reprezintă actul instanței de judecată prin care pricina civilă nu se soluționează în fond.

23. În acest sens, **Curtea subliniază că procedura de soluționare a strămutării cauzei nu îmbracă forma unui contencios care să reclame un tratament jurisdicțional**, ci este vorba de o chestiune de administrare a actului de justiție. Procedura în care se examinează strămutarea unei cauze este o procedură incidentală, al cărei obiect este distinct de obiectul propriu al procesului civil la care se referă cauza.

24. În același timp, Curtea reține că interdicția atacării cu recurs a unor încheieri nu înseamnă că legalitatea și temeinicia acestora nu pot fi controlate de către instanțele ierarhic superioare concomitent cu contestarea hotărârii prin care cauza a fost soluționată în fond.

25. În ceea ce privește pretinsa încălcare a articolului 26 din Constituție, care prevede dreptul la apărare, Curtea constată lipsa argumentelor pertinente și concludente prin care autorul excepției ar demonstra în ce măsură prevederile legale contestate încalcă normele constituționale invocate.

26. De altfel, Curtea nu poate reține critica formulată a textului legii în raport cu dispozițiile constituționale privind dreptul la apărare, întrucât textul legal ce face obiectul excepției nu împiedică părțile să fie asistate de un apărător, ales sau numit din oficiu.

27. De asemenea, autorul excepției nu a demonstrat incidența articolului 16 din Constituție în raport cu norma contestată.

28. Adițional, Curtea subliniază că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit. g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și **de pertinența prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată**. Astfel, din cuprinsul excepției Curtea nu observă aplicabilitatea în speță a normelor contestate.

29. Ținând cont de argumentele menționate, Curtea reține că excepția de neconstituționalitate este nefondată, motiv pentru care urmează a fi respinsă.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și al pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „**a cărei încheiere este irevocabilă și nu este susceptibilă de recurs**” din alin. (4) al articolului 43 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003, ridicată de Ministerul Sănătății în dosarul nr.3-221/14, aflat pe rolul Judecătoriei Centru, mun. Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

*Chișinău, 12 octombrie 2016
DCC nr. 65
Dosarul nr. 108g/2016*